

M Ø T E I N N K A L L I N G

10/179

Administrasjonsutvalget

02.02.2010, kl. 16.30 i Tranarommet

S A K S L I S T E

1/10	HØRINGSUTTALELSE TIL KS - DEBATTHEFTE TIL STRATEGIKONFERANSEN 2010
2/10	HANDLINGSPROGRAM 2010 - 2014: BEREDSKAP FOR Å MØTE INNTEKTSSVIKT OG ANDRE ØKONOMISKE UTFORDRINGER
3/10	B-REFERATER

Umiddelbart etter møte i Administrasjonsutvalget avholdes årlig lønnsamtale mellom rådmannen og forhandlingsutvalget

Kolbotn, den 27.01.2010

Harald Vaadal (s)
utvalgsleder

Kristin Holler
møtesekretær

Forfall meldes på tlf. 66 81 89 62/66 81 89 61 eller på e-post til formannskapskontoret@oppegard.kommune.no

OPPEGÅRD KOMMUNE SAKSPAPIR

Dato: 06.01.2010		
Utvalg	Møtedato	Saknr
Administrasjonsutvalget	02.02.2010	1/10
Sbh: Monica Lysebo	Ark: 032 &13	09/2339-1

Sak 1/10

HØRINGSUTTALELSE TIL KS - DEBATTHEFTE TIL STRATEGIKONFERANSEN 2010

Vedlegg:

Debattheft KS – strategikonferansen 2009

Under henvisning til nedenstående tilråd rådmannen at Oppegård kommune avgir følgende uttalelse

INNSTILLING:

1. Det er viktig med økonomisk forutsigbarhet i statlige reformer, og tilstrekkelig tid for kommunen til å tilpasse seg nye rammebetingelser.
2. Kostnadsnøklerne i inntektssystemet bør oppdateres ut fra best mulig metode- og datagrunnlag. Datagrunnlaget må i størst mulig grad være kjent, og basert på et omforent utgangspunkt.
3. Tariffoppgjøret bør ha en profil som bidrar til å beholde og rekruttere medarbeidere innenfor helse- og omsorgssektoren og høyskolegruppene. Det er viktig å opprettholde tilstrekkelig fleksibilitet i avtaleverket til å tilpasse lønnspolitikken til lokale forhold.
4. Det er en grunnleggende forutsetning for gjennomføring av samhandlingsreformen at den fullfinansieres.
5. Kommunen må sikres tilstrekkelig tid til å utarbeide planer og gjøre nødvendige tilpasninger til samhandlingsreformen før den iverksettes.
6. Samhandlingsreformen vil kreve kompetanseoppbygging blant alle grupper helsepersonell i kommunene. Det forutsettes at sykehusene får et skriftlig nedfelt medansvar for dette.
7. En likelønnsprofil i de lokale oppgjørene forutsetter at det avsettes en ikke ubetydelig del av oppgjøret til lokale forhandlinger.
8. På områder med partnerskap mellom stat og kommune bør kommunesektoren jobbe for likeverdig partnerskap og større innflytelse på mål og resultater.

SAKSUTREDNING:

Sammendrag

I forkant av den årlige strategikonferansen har KS invitert landets kommuner til å komme med innspill til debatt om tre hovedtemaer: Lokaldemokratiets handlingsrom, samhandlingsreformen – en mulighetsreform, og arbeidsgiverrollen i framtidens kommuner. Rådmannen har vurdert spørsmålene fra KS, og fremsetter forslag til uttalelse.

Sakens foranledning

Strategikonferansene er en arena for medlemsdialog med KS. I forkant av de årlige fylkesvise strategikonferansene inviterer KS landets kommuner til å komme med innspill til debattheftet, som grunnlag for debatt på konferansene. Strategikonferansen for Akershus kommunene avholdes 11. og 12. februar.2010.

Årets debatthefte har tre hovedtemaer:

- Lokaldemokratiets handlingsrom
- Samhandlingsreformen – en mulighetsreform
- Arbeidsgiverrollen i framtidens kommuner

Tilbakemeldingene på debattheftet og strategikonferansene oppsummeres av regionkontorene og framlegges for hovedstyret i KS, blant annet som grunnlag for konsultasjonsmøtene og tarifforhandlingene.

Nedenfor følger en forkortet presentasjon av problemstillingene i debattheftet, med bemerkninger og rådmannens forslag til uttalelse.

Del 1 Lokaldemokratisk handlingsrom

Likhet – lokale tilpasninger

Lokaldemokratiet settes stadig under press, blant annet gjennom økt rettighetsfastsetting, lover og forskrifter. Dette er et resultat av en rekke beslutninger på enkeltområder. Hver for seg kan beslutningene ha virket fornuftige, men samlet innebærer dette en svekkelse av det lokale folkestyret.

Likhet er en allment akseptert verdi i Norge. Dersom forskjellsbehandling blir påvist i kommunale tjenester, kommer det ofte krav om at staten må inn og sørge for likebehandling. Kommunesektoren må få bedre fram at den skal sørge for likeverdig lokal tilpasning. Det er derfor god grunn for KS til å gå dypere inn i likhetsproblematikken og drøfte den i forhold til verdien om lokal tilpasning.

Utfordringer i kommuneøkonomien

Nedgangskonjunkturen som begynte i 2008, synes å bli mindre langvarig og kraftig enn fryktet for ett år siden. Nedgang i BNP for Fastlands-Norge i fjerde kvartal 2008 og første kvartal 2009 ble etterfulgt av en svak økonomisk vekst utover i 2009. I årene 2010-2011 vil trolig den økonomiske veksten gradvis normaliseres, men uten noen tilbakevending til den sterke veksten i perioden 2005-2008. Fortsatt er det betydelig usikkerhet om den økonomiske utviklingen.

Driftsutgifter og investeringer i kommunesektoren har i årene etter 2006 økt mer enn inntektene. I 2008 og 2009 har vekst i sysselsettingen i kommunesektoren motvirket økende ledighet i privat sektor. Etter tilfredsstillende netto driftsresultat (minst 3 pst av

driftsinntektene) for kommunesektoren samlet i 2005 og 2006, viste regnskapene igjen utilfredsstillende resultater i 2007 og 2008.

Faktaboks kommuneøkonomi 2008:

- Netto driftsresultat i kommunesektoren var på 0,4 pst av driftsinntektene eller 7 ½ mrd. kroner for lavt ifht. å ha et netto driftsresultat på 3 prosent
- 208 kommuner hadde negativt netto driftsresultat (48,7 pst av antall kommuner i Norge)
- Netto lånegjeld i kommuner ekskl. Oslo var på kr. 33 468 per innbygger
- Netto lånegjeld i fylkeskommunene var kr. 4 157 per innbygger

Netto driftsresultat viser driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt, og det er et uttrykk for hva som er til disposisjon til avsetninger og investeringer.

For å få en bedre balanse mellom utgifter og inntekter kreves sterk økonomisk styring fra den enkelte kommune og fylkeskommune. En slik bedret balanse vil også kunne bidra til å løse de store vedlikeholdsutfordringene sektoren står overfor – både når det gjelder bygg og infrastruktur (for eksempel fylkesveiene). Samtidig er det viktig å få en felles forståelse med staten om at økonomisk balanse prioriteres, og at nye krav og forventninger på tjenesteområdene tilpasses dette. KS har bedt staten gi signaler for kommuneøkonomien for fire år fram i tid.

Fullfinansiering av statlige reformer

KS har arbeidet for å sikre at statlige reformer virker nøytralt for kommunesektoren. KS har blandede erfaringer i forhold til om man når dette målet. KS har fra høsten 2009 lagt opp til økt bruk av medlemskompetanse i kostnadsberegningsarbeidet og sterkere samordning gjennom konsultasjonsordningen av disse sakene.

Oppdatering av nye kostnadsnøkler i inntektssystemet

Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) har ansvaret for å utarbeide et forslag til utgiftsutjevning for kommuner og fylkeskommuner som skal presenteres i kommuneproposisjonen våren 2010.

I arbeidet med inntektssystemet og nye kostnadsnøkler har KS lagt til grunn at:

- Utgiftsutjevningen skal fastsettes på et godt faglig grunnlag, der alle relevante utgiftsfaktorer testes i forhold til hvordan de bidrar til å forklare ufrivillige kostnadsforskjeller
- Det er andre deler enn utgiftsutjevningen i inntektssystemet som bør ivareta andre rent fordelingspolitiske hensyn

KS mener det er viktig at departementet offentliggjør all dokumentasjon som ligger til grunn for forslaget om ny utgiftsutjevning. En slik faglig begrunnelse kan bidra til økt legitimitet til inntektssystemet.

KS spør

1. Hvordan kan KS synliggjøre verdien av at kommunesektoren sørger for lokal tilpasning av tjenestetilbudet?
2. Hvilke eventuelle systemendringer bør fortas for få en større forutsigbarhet om økonomiske rammebetingelser?

3. Hvilke synspunkter har dere på kostnadsberegninger av statlige reformer?
4. Hvilke vurderinger har dere av utgiftsutjevningen i inntektssystemet?

Rådmannens vurderinger:

Det er viktig for lokaldemokratiet at den enkelte kommune innenfor gitte kriterier, kan gi et tjenestetilbud til sine innbyggere som er tilpasset kommunens egne prioriteringer. Kommunene er forskjellige med hensyn til innbyggere, behov og økonomiske ressurser, og dette vil også avspeile seg i tjenestetilbudet.

Det er viktig at KS gjennom konsultasjonsordningen understreker viktigheten av at kommunenes behov for lokale tilpasninger til tjenestetilbudet ivaretas.

Kommunenes økonomiske handlingsrom til å tilby lokal tilpasning av tjenestetilbudet forutsetter at det er forutsigbarhet i de økonomiske rammebetingelsene. Rådmannens inntrykk er at de større reformene som har vært gjennomført de siste årene, har betydd både en økonomisk utfordring og uforutsigbarhet for kommunen. Parallelt med dette har det skjedd endringer i inntektssystemet som har betydd at Oppegård kommune relativt sett har fått en reduksjon i de frie inntektene.

Som eksempel på viktigheten av økonomisk forutsigbarhet vil rådmannen trekke fram barnehagereformen. Det statlige øremerkede barnehagestilskuddet skal som kjent innlemmes i rammetilskuddet fra 2011. Barnehagestilskuddets andel av kommunens samlede brutto driftsinntekter utgjør om lag 10 %. Hvordan en slik omlegging slår ut for kommunen, vil følgelig få stor betydning for kommunens økonomiske handlingsfrihet. Som nevnt tidligere, kommer Oppegård kommune økonomisk stort sett dårlig ut ved større statlige omlegginger. Etter kommunens syn er det viktig med forutsigbarhet, og det kan bli for kort tid til å tilpasse seg evt. større endringer fra 2011 når opplegget for reformen først kommer i kommuneproposisjonen som legges frem i mai. Oppegård kommune hadde høy barnehagedekning også før barnehageforliket ble inngått. Barnehagereformen har til nå ikke vært økonomisk fordelaktig for de kommuner som hadde høy dekning før reformen ble vedtatt. Det har ikke kommet noen signaler om hvordan kommuner som var "tidlig ute" skal bli kompensert for dette.

Når det gjelder utgiftsutjevningen i inntektssystemet, så er rådmannen av den oppfatning at det er viktig at kostnadsnøkklene jevnlig oppdateres ut i fra best mulig metode- og datagrunnlag. Det er også viktig at datagrunnlaget i størst mulig grad er kjent og basert på et omforent utgangspunkt. KS mener at det er andre deler enn utgiftsutjevningen i inntektssystemet som bør ivareta fordelingspolitiske hensyn. Slik rådmannen ser det, må kostnadsnøkklene være basert på objektive kriterier. Rådmannen støtter derfor KS's syn på hva som er hensikten med utgiftsutjevningen i inntektssystemet fullt ut.

Del 2: Samhandlingsreformen – en mulighetsreform

Bakgrunnsbilde og hovedgrep

KS tolker stortingsmeldingen om Samhandlingsreformen som en solid tillitserklæring til kommunesektoren. Den er i samsvar med KS sitt syn på at kommunene skal være den helhetlige inngangsporten til helsetjenestene, og at det er en forutsetning med nødvendig økonomi og kompetanse for at arbeidet skal lykkes.

Fokus for reformen er dagens og framtidens helse- og omsorgsutfordringer. Pasientene har behov for bedre koordinerte tjenester, og innsatsen for å begrense og forebygge sykdom må økes. Samtidig gir den demografiske utviklingen og endringen i sykdomsbildet utfordringer som kan true samfunnets økonomiske bæreevne. Regjeringen lanserer fem hovedgrep som vil ha stor betydning for den kommunale hverdag: En klarere pasientrolle, en ny kommunerolle, etablering av økonomiske incentiver, utvikling av spesialisthelsetjenesten og tydeligere prioriteringer.

Kommunale oppgaver – ”nye og gamle”

Kompetansekrevende funksjoner, som kommunale tilbud før, istedenfor og etter sykehusopphold, foreslås samlokalisert i lokalmedisinske sentra, der man også kan legge tverrfaglige team og habiliterings-/rehabiliteringsoppgaver.

Innen administrasjon og systemoppgaver vektlegges særlig helseovervåking og samfunnsmedisinske oppgaver, i tillegg til arbeid med f.eks. samarbeidsavtaler med sykehusene og fastlegene.

Det legges også vekt på at kommunale oppgaver som forebygging, tidlig intervensjon og lavterskeltilbud skal styrkes.

Sentrale utfordringer for kommunene

KS vil ha et særlig fokus på finansiering, kommunesamarbeid og kompetanse.

Finansiering

Det varsles tre mulige endringer: Kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenesten, kommunalt ansvar for utskrivingsklare pasienter og reduksjon av innsatsstyrt finansiering av spesialisthelsetjenesten. Det er en grunnleggende forutsetning at det medfølger tilstrekkelige ressurser. Finansieringsmodellene må utredes grundig. KS har iverksatt to fou-prosjekter på dette.

Kommunesamarbeid og lokaldemokrati

Stortingsmeldingen uttrykker tillit til at kommunene selv må finne samarbeidsformer på grunnlag av oppgaver og lokale forhold. Viktige spørsmål er: Hvilke typer samarbeid egner seg, hvordan bør det styres/organiseres, og hvordan påvirker dette lokaldemokrati og politikernes mulighet for styring og tilpasning?

KS vil vektlegge at samarbeidsavtaler mellom kommuner og helseforetak skal preges av likeverdighet.

Kompetanse

Nye oppgaver krever robuste helsefagmiljøer og kompetansebygging. Kompetansebehovet må kartlegges og analyseres, også innen avtalestyring, samhandlingskompetanse, behandlingsforløp, brukermedvirkning, pasientsikkerhet og elektronisk samhandling. Særlig viktig er utfordringer i forhold til kommunal ledelse og arbeidsgiveransvar.

Gjennomføring av reformen

Arbeidet med reformen blir langsiktig. Økt satsing på kommunale oppgaver avklares i de årlige budsjettproposisjoner. Oppfølgende lovproposisjoner, forslag til finansieringsordning og

implementeringsopplegg fremmes i 2010. 2012 er satt som startåret for opplegget med kommunal medfinansiering.

For at KS skal lykkes i den videre prosessen blir medlemsforankring sentralt. Et helsefaglig kompetansenettverk etableres for sikre god dialog og forankring hos medlemmene, og KS regionnettverk er nylig etablert.

De ovenfor tre nevnte sentrale utfordringer løftes i dialog med staten; finansiering, kommunesamarbeid og kompetanse.

KS spør:

5. Hvilke andre utfordringer kan bli sentrale for kommunene i Samhandlingsreformen?
6. Hvordan kan KS best legge til rette for at Samhandlingsreformen skal lykkes?

Rådmannens vurderinger

Dersom samhandlingsreformen blir vedtatt står kommunene foran en ny og stor helsereform som utvilsomt vil bli utfordrende. Følgende anses viktig for at en skal kunne lykkes med reformen:

Planlegging og samarbeid:

Så snart stortingsmeldingen er ferdigbehandlet i Stortinget bør den enkelte kommune og aktuelle helseforetak sammen utarbeide en plan sammen som definerer oppgavens omfang, pasientgrupper, samarbeidsrutiner både på operativt, administrativt og politisk nivå, forventede inntekter og utgifter ved reformen, felles IKT løsninger, behov for kompetanse etc. I denne planen må det også fastlegges hvordan fastlegene skal inngå i et forpliktende samarbeid for å sikre nødvendig kompetanse, kapasitet og helhet i helsetjenesten. KS bør være en pådriver i dette arbeidet ved å utarbeide planmaler, mønsteravtaler o.l og invitere kommunene til informasjons- og erfaringskonferanser. De kommunale planene bør være ferdig i god tid før reformen gjennomføres og ha vært behandlet i kommunens politiske organer.

Avgrensning av kommunenes ansvar:

I stortingsmeldingen er det lagt opp til at kommunene skal ha et medfinansieringsansvar ved all sykehusbehandling av kommunens innbyggere. Dette anses meget lite hensiktsmessig. Medfinansieringsansvaret bør begrenses til pasientgrupper hvor kommunene gjennom forebyggende tiltak og behandlings- og omsorgstiltak kan påvirke og behandle forekomst av sykdom. Kommunenes ansvar bør i hovedsak begrenses til pasientgrupper med langvarige og kroniske lidelser hvor kommunehelsetjenesten kan sekundærforebygge, tilby etterbehandling og rehabilitering, være et viktig supplement og i noen grad et alternativ til sykehusbehandling. Ved at kommunene bygger opp nødvendig kompetanse og kapasitet lokalt, kan kommunehelsetjenesten korte ned og forhindre unødige sykehusopphold for disse pasientgruppene. En antar at de mest dominerende pasientgrupper kommunene bør få økt ansvar for er personer med kols, diabetes, etterbehandling og rehabilitering av slag- og hjertepasienter, personer med langvarige psykiske lidelser og personer med rusrelaterte lidelser. I dette arbeidet vil lokale lærings- og mestringssentra som samarbeider tett med lokale pasientorganisasjoner om informasjon, mestring og aktiviteter være en verdifull ressurs.

Økonomi:

Undersøkelser viser at innpå 20 % av pasientene i sykehusene oppholder seg der fordi kommunehelsetjenesten mangler kapasitet eller kompetanse til å tilby nødvendig omsorg og behandling. Det er åpenbart at ressurser kan spares i sykehusene ved å styrke kommunehelsetjenesten både når det gjelder å forebygge, men også ved behandlingstiltak både i og utenfor institusjon da disse er rimeligere enn sykehusopphold. De første årene etter at reformen gjennomføres vil imidlertid kommunene få betydelige merutgifter både til investeringer og styrking av personellressursene. Finansieringssystemet bør innrettes slik at kommunene gis økonomiske incitamentter til å bygge opp et differensiert tjenestetilbud. Da kommunene allerede er presset økonomisk, vil de ikke være i stand til å møte mål og forventningene til reformen med mindre den fullfinansieres. Kommunene må i god tid før gjennomføringen sikres trygghet for de økonomiske vilkårene, slik at tjenesteoppbygging kan skje i forkant. Sykehusene bør være varsomme med å binde opp kommunene til tjenesteoppbygging i egne frigjorte bygningsmasser, da slike løsninger kan bidra til å binde opp ressursbruk og stå i veien for oppbygging av tjenestetilbud i pasientene nærmiljø.

Kompetanseoppbygging:

Meldingens budskap om at tilveksten av leger og sykepleiere i det vesentligste skal tilføres kommunehelsetjenesten, tilsier at rekrutteringen til kommunehelsetjenesten vil kunne bli bedre enn i dag. Økt kompleksitet i sykdomspanorama som skal behandles i kommunene, vil gi økt behov for kompetanseoppbygging for alle grupper helsepersonell. Sykehusene forutsettes her å ta medansvar gjennom hospiteringsordninger, ved å bidra i opplæringsprogrammer, gjennom konsultasjoner og veiledning i enkeltsaker. Dette bør settes i system og reguleres i skriftlige avtaler.

Tilfredsstillende kommunikasjon i helsetjenesten er avgjørende viktig for god behandling. Elektronisk tilgang til pasientjournaler anses som et viktig virkemiddel for å sikre kontinuitet, sammenheng og kvalitet i pasientbehandlingen og for å unngå unødig tidsbruk.

Del 3: Arbeidsgiverrollen i framtidens kommuner

KS har i sin "Arbeidsgiverstrategi mot 2020 Stolt og Unik" og "Beholde og rekruttere! En strategi for arbeidskraft og rekruttering!", satt fokus på framtidig mangel på arbeidskraft og foreslått tiltak basert på innspill fra kommunene ved tidligere strategikonferanser og debatthefter.

På relativt kort sikt mener KS at rekrutteringsutfordringen vil være mangel på helsefagarbeidere og allmennlærere. På lenger sikt vil det ifølge Statistisk Sentralbyrås prognoser bli særlig mangel på helsepersonell.

3.1 Tariffspørsmål

KS er overordnet tariffpart for alle landets kommuner og forhandler med 40 arbeidstakerorganisasjoner gjennom fire forhandlingssammenslutninger. Over 420 000 stillinger har sine arbeidsvilkår regulert i Hovedtariffavtalen (HTA).

Kommunene må ha et lønns- og forhandlingssystem som gjør det mulig for den enkelte å møte lokale utfordringer. Det må kunne tilpasses endringene i arbeidsmarkedet, ivareta utfordringer med å beholde, utvikle og rekruttere gode arbeidstakere, og stimulere arbeidstakere til å delta i

kompetansehevede tiltak. Siden 2002 er det jobbet med å gi partene større lokalt handlingsrom i lønnspolitikken.

Årslønnsvekst for 2007-2008 ble 6,34 %. Årslønnsveksten for 2008-2009 er beregnet til 4,74 %.

Gjennom et forskningsprosjekt i 2008 er det dokumentert at kommunesektoren er lønnsledende for arbeidstakere med lavest lønn og kortest yrkeserfaring. Dette gjelder særlig arbeidstakere uten fagutdanning og fagarbeidere, mens også sykepleiere, førskolelærere, og lærere med 6-9 års yrkeserfaring.

2010 er et hovedoppgjør hvor hele HTA er oppe til revisjon, og sentralt lønnsoppgjør for ca 390 000 stillinger i HTA kap. 4.

I tariffoppgjøret i 2008 ble det nedsatt partssammensatte utvalg og arbeidsgrupper som arbeider med å:

- evaluere avtalestruktur og lønns- og forhandlingssystemet i kommunal sektor
- evaluere og foreslå hensiktsmessige virkemidler for reduksjon av uønsket deltid
- kartlegge og se på konsekvenser for avtalemessig tilknytning for maskinister og musikk- og kulturskoleansatte

Resultatet av arbeidene vil bli presentert på strategikonferansene 2010.

KS og forhandlingssammenslutningene er enige om at det videre arbeidet for å realisere målsettingen om likelønn må bygge opp under likelønnskommisjonens prinsipper om likelønn.

Kravet om å lovfeste/tariffeste retten til heltid blir stadig sterkere. En slik rett vil medføre utfordringer bl.a. knyttet til økt behov for helgearbeid. Videre vil muligheten for frivillig deltid generere ufrivillig deltid. Kommuner som har behandlet deltidsproblematikken politisk, har redusert andelen deltidsansatte og økt gjennomsnittlig stillingsstørrelse i større grad enn kommuner som ikke har satt dette på dagsorden.

I tariffoppgjøret 2009 inngikk partene en avtale om tjenstepensjonsordning og AFP for hele den offentlige sektor. Dagens ordning for offentlig tjenstepensjon og AFP er videreført, men med nødvendig tilpasning til innføring av fleksibel alderspensjon i 2011. Dette krever en tilsvarende endring av tariffbestemmelsene.

3.2 Mobilisering og rekruttering av kompetanse

Resultatene fra kompetansekartleggingen som ble vedtatt i tariffoppgjøret i 2008, gir kommunene et godt utgangspunkt for videre arbeid med kompetansestyring i tråd med lokale behov.

I regi av KS pågår et prosjekt som skal gi ny kunnskap om hvordan kommunene benytter strategisk kompetansestyring som verktøy i arbeidet med å beholde, utvikle og rekruttere medarbeidere. Prosjektet vil også gi kunnskap om effekter av arbeid med kompetanse, hvordan få til lærende kommuner og sammenhenger mellom kompetanseutvikling, innovasjon og utvikling i kommunesektoren.

Kommunene har tidligere år meldt økt behov for omdømmearbeid. KS har som oppfølging av dette igangsatt et omdømmeprojekt.

Utdanningsvalg er et obligatorisk fag på ungdomsskolen som skal gjøre elevene bedre forberedt til å ta valg om videre studier og yrke. Kommunene kan benytte faget til å gi elevene et godt innsyn i ulike yrker i kommunal sektor.

Det er høy turnover blant enkelte yrkesgrupper, særlig de med lengre akademisk utdanning. For mange utdanningsgrupper er interessante fagmiljøer rekrutterende. Bl.a. innenfor teknisk sektor og utdanningssektoren er det behov for utvikling av interessante og utfordrende fagmiljøer for å styre tilbudet til borgerne og bidra til gode og kompetente fagmiljøer som er rekrutterende. Synliggjøring av alternative karriereveier kan bidra til at ansatte blir.

Redusert sykefravær representerer et stort arbeidskraftpotensiale. Til tross for stor innsats gjennom mange år er sykefraværet i kommunen fremdeles høyt. De kommuner som har lyktes har en solid forankring av sykefraværarbeidet i toppledelsen, klare mål som følges opp og ledere med kompetanse på arbeidsmiljø og sykefraværarbeid som jobber nært med og involverer de ansatte.

Rapporter KS har fått utarbeidet om behov for og samfunnsøkonomiske konsekvenser av økt bruk av velferdsteknologi, viser at det er en rekke teknologiske muligheter som ikke benyttes. Det er store samfunnsøkonomiske gevinster å hente ved mer bruk av smarthus teknologi og IKT. Økt bruk av teknologi kan gi nye løsninger som utvikler tjenestene og gir mulighet for å rekruttere nye grupper til yrkene.

Kommunen meldte tilbake til debatheftet i 2009 at det er et stort arbeidskraftpotensial i innvandrerbefolkningen og ved arbeidsinnvandring. På tross av at mange kommuner har god erfaring med å kvalifisere ikke-vestlige innvandrere til yrker i kommunalsektor, er de fortsatt et stort ubenyttet arbeidskraftpotensial blant disse gruppene.

KS spør:

7. Er det tiltak eller områder KS bør prioritere i tariffoppgjøret 2010 for å styrke kommunesektoren i arbeidet med å beholde og rekruttere nødvendig arbeidskraft?
8. Hvilke lønnstiltak kan bidra til å realisere målsettingen om likelønn?
9. Hvordan kan tariffoppgjøret bidra til å løse deltidsdilemmaet?
10. På hvilken måte og på hvilke områder kan KS bidra og tilrettelegge for å utvikle prosesser og verktøy for det lokale lønnsarbeidet?
11. Hvordan kan KS generelt og tariffoppgjøret spesielt bidra til god samhandling, robuste fagmiljøer og synliggjøring av kommunesektorens attraktivitet som arbeidsgiver?
12. Hva er kritiske suksessfaktorer for å lykkes med styring og ledelse på tjenesteområder hvor det er et partnerskap mellom stat og kommune?
13. Hvordan kan KS bidra til bedre samarbeid for utvikling av teknologiske løsninger og slik at slik teknologi blir tatt i bruk?
14. Hva kan KS bidra med for at innvandrerbefolkningen i større grad kan dekke kommunenes behov for kompetent arbeidskraft?

Rådmannens vurderinger

Konkurransedyktig lønn er viktig for rekrutteringen til kommunal sektor, både på kort og lang sikt. Kommunene bør ha et lønnsnivå på linje med stat og helseforetak på konkurrerende stillinger. Der kommunene konkurrerer med det private næringsliv er det viktig at lønnsforskjellene ikke øker. Tariffoppgjøret bør ha en profil som særlig bidrar til å beholde og rekruttere medarbeidere innenfor helse- og omsorgssektoren, og høyskolegruppene. Videre er det viktig å opprettholde tilstrekkelig fleksibilitet i avtaleverket til å tilpasse lønnspolitikken til lokale forhold.

Det bør være en lønnsforskjell mellom fagarbeidere og medarbeidere uten fagarbeiderutdanning, som gjør det attraktivt å ha fagbrev også etter mange år i arbeid. For å hindre at høyskoleutdannede forlater kommunesektoren etter å ha skaffet seg noen års praksis bør ikke bare begynner- og topplønn prioriteres framover.

En likelønnsprofil er viktig for omdømmet og særlig rekrutteringen til helse- og omsorgssektoren. En varig effekt av en likelønnsprofil forutsetter god forankring hos alle arbeidstakerorganisasjonene og bør trolig utvikles over noen år, for å minske presset om samme lønnsvekst til øvrige grupper. En likelønnsprofil i de lokale oppgjørene forutsetter at det avsettes en ikke utbetydelig del av oppgjøret til lokale forhandlinger.

God opplæring i avtaleverket og de fremforhandlede tariffoppgjørene gir et godt grunnlag for det lokale lønnsarbeidet. Regionalt samarbeid med andre kommuner gir mulighet for å dele erfaringer og kunnskap. Videre er det viktig med fortløpende informasjon fra KS om praksis, tolkninger og avklaringer som gjøres mellom de sentrale partene. Sentralt utformede maler og annet forhandlingsverktøy kan være arbeidsbesparende. Korte frister for gjennomføring av sentralt forhandlede avtaler gir dårligere prosesser ute i kommunene.

Det økonomiske presset på helse- og omsorgssektoren er stort. Stadig flere oppgaver skal løses innenfor de samme økonomiske rammene. Redusert bruk av deltid forutsetter at arbeidstakerne ønsker å jobbe tilstrekkelig helgevakter. Det må derfor være økonomisk attraktivt å arbeide helgevakter. Redusert deltidsbruk innenfor f.eks. sfo forutsetter at det er avtalemessig enkelt å utnytte arbeidskraften på tvers av tjenesteområdene lokalt i kommunen.

Arbeid i kommunesektoren gir mange muligheter. Det bør synliggjøres at kommunene er en god arbeidsplass for en livslang karriere gjennom livets ulike faser. Fleksibilitet, utviklingsmuligheter, trygghet, og gode pensjonsordninger er fortrinn det er viktig for kommunal sektor å vise fram og ivareta. Tariffoppgjørene bør ha en langsiktig profil som ivaretar disse fortrinnene.

Ledelse på tjenesteområder i partnerskap mellom stat og kommune er krevende, og mulighetene for lokale tilpasninger utfordres av den statlige tradisjonen med overbyggende fellessystemer. Kommunesektoren bør jobbe for likeverdig partnerskap, og større innflytelse på mål og resultater på slike tjenesteområder. Det bør tilstrebes mest mulig ensartede arbeidsvilkår for ansatte som utfører samme type arbeidsoppgaver, uavhengig av om arbeidstakeren har kommunal eller statlig ansettelse. Utjevning av ulikheter i lønnsnivå og arbeidsvilkår er kostbart for kommunene å gjennomføre lokalt. Det bør derfor gis økonomisk rom for dette i det sentrale oppgjøret.

Innføring og bruk av ny teknologi forutsetter gode kunnskaper og forståelse for de muligheter og fortrinn teknologien gir, samt økonomiske og menneskelige ressurser til å nyttiggjøre seg teknologien på en god måte.

Innvandrerbefolkningen er en viktig arbeidskraftreserve for kommunene. Den bør utnyttes bedre, både på grunn av det økende behovet for arbeidskraft i kommunal sektor, og av samfunnspolitiske hensyn. Kravet til gode norskkunnskaper er ofte den største barrieren for å ansette innvandrere. Prosjekter med fagspesifikk norskopplæring på arbeidsplassen har vist gode resultater, men en presset økonomi og lav bemanning gir lite rom for å ansette medarbeidere som trenger særskilt oppfølging over lengre tid. NAV bør være en god arena for stat og kommune til å samarbeide om en kombinasjon av statlige livsoppholdsytelser og norskopplæring kombinert med kommunalt praksisarbeid.

Harald Toft.
Rådmann

Anne Holten
Seksjonsleder

Saksbehandlere:
Sissel Hodder Hovden
Birgit Leirdal
Monica Lysebo

OPPEGÅRD KOMMUNE SAKSPAPIR

Dato: 22.01.2010		
Utvalg	Møtedato	Saknr
Administrasjonsutvalget	02.02.2010	2/10
Formannskapet	03.02.2010	10/10
Kommunestyret		/
Sbh: Sissel Hodder Hovden	Ark: 145	10/134-1

Sak 2/10

HANDLINGSPROGRAM 2010 - 2014: BEREDSKAP FOR Å MØTE INNTEKTSSVIKT OG ANDRE ØKONOMISKE UTFORDRINGER

Under henvisning til nedenstående fremmer rådmannen slik

INNSTILLING:

1. For å kompensere for mulig inntektssvikt og kunne møte mulige merutgifter i årets budsjett, iverksettes straks innstrammings tiltak med netto innsparingseffekt på 10 – 12 mill kr etter det opplegg som er skissert i denne sak.
2. Innstrammings tiltak som vil gi åpenbar negativ effekt på tilbudet til brukerne skal, så vidt mulig, søkes unngått.
3. Rådmannen rapporterer regelmessig til administrasjonsutvalg og formannskap om effekten av de tiltak som iverksettes, til kommunestyret gjennom tertialrapportene.
4. Etter samråd med formannskapet, kan innsparingene begrenses og tilbakeføres helt eller delvis i driften, dersom de økonomiske utsiktene for kommunen i 2010 og senere år blir mer positiv enn hva det nå ligger an til.

SAKSUTREDNING:**Sammendrag**

I denne saken foreslås det at kommunestyret snarest mulig iverksetter innstrammings tiltak i driftsbudsjettet for 2010 på i størrelsesorden 10 - 12 mill kr. Tiltaket er begrunnet med at vedtatt inntektsanslag for 2010 anses å ligge for høyt, og at det kan oppstå tilleggsbevilgningsbehov som kommunen bør ta høyde for å kunne møte. All kommunal drift gjennomgås med sikte på å redusere netto driftsutgifter tilsvarende 2 %. Innsparingene skal søkes gjennomført på en smidig måte, slik at tjenestetilbudet til innbyggerne så vidt mulig søkes opprettholdt.

Bakgrunn/foranledning

Rådmannen foretar i denne saken en gjennomgang av de økonomiske forutsetninger som ligger til grunn for vedtatt budsjett for 2010. Dette gjøres for å vurdere om det har inntrådt forutsetningsendringer etter at budsjettet ble vedtatt i desember, som er så vesentlige at kommunestyret allerede nå bør foreta innstramminger for å unngå underskudd i budsjettåret.

Forutsetningsendringer

Skatt/rammetilskudd

Etter at Handlingsprogrammet for 2010-2013 ble vedtatt, er det klart at det ble en svikt i kommunens skatteinntang for 2009 på om lag 12,4 mill kr i forhold til vedtatt budsjett. Skattesvikten oppstod de to siste månedene i fjor. Kemneren opplyser at hovedårsaken til skattesvikten er at utlignet skatt på etterskuddspliktige ble vesentlig lavere enn foregående år. Skatteanslaget var basert på at inngangen i 2009 ville bli den samme som foregående år. Størrelsen på rammetilskuddet for 2009 blir endelig fastsatt 15. februar. Beregningsmessig legger rådmannen til grunn at ca. halvparten av skattesvikten blir kompensert ved økt rammetilskudd. Følgelig er det sannsynlig at kommunens frie inntekter blir i størrelsesorden 6 – 7 mill lavere enn budsjettet i 2009.

Inntektsanslaget på frie inntekter er i budsjettet for 2010 basert på inntektsanslaget for 2009. Det er derfor sannsynlig at også budsjetterte frie inntekter for 2010 er 6 -7 mill kr for høyt budsjettet.

Stortinget budsjettvedtak for 2010

Stortingets vedtatte budsjettopplegg for kommunesektoren i 2010 ble i hovedsak som regjeringen hadde foreslått. Dette lå til grunn for rådmannens forslag. En kan derfor ikke se at det er behov for å endre kommunens vedtatte budsjett for 2010 på dette grunnlag.

Overskridelser i omsorgssektoren

Selv om kommunens regnskap for 2009 først foreligger pr. 15.februar, er det grunn til å anta at det vil bli avlagt med et beskjedent positivt resultat. Imidlertid er det på det rene at flere av omsorgsvirkighetene i fjor fikk overskridelser, spesielt på lønnsbudsjettene. En foreløpig gjennomgang indikerer at hovedårsakene til dette er merforbruk av variabel lønn, som kveldsnatt og helgetillegg, vikarer etc. Det er heller ikke tatt høyde for fjorårets utgiftsnivå i budsjettet for 2010. Rådmannen har allerede tatt initiativ til å identifisere årsaker til overskridelsene i de aktuelle virksomhetene, og vil iverksette tiltak for å få utgiftsnivået ned til budsjettert nivå. For å bringe kostnadene ned, vil det bli fokusert spesielt på omfang av bemanning og vikarbruk.

Andre forutsetninger i kommunens budsjettopplegg for 2010

Også andre forutsetninger som ligger i vedtatt budsjett, så som renteutgifter, avsetning til årets lønnsoppgjør mv, er gjennomgått. Det foreligger ikke ny informasjon som nå tilsier at utgiftene til disse formål blir høyere enn budsjettet.

Tydelige innstrammings signaler fra 2011

Den nye finansministeren er svært tydelig på at et av hovedmålene for regjeringens økonomiske politikk de nærmeste årene vil være å bringe bruken av oljefondet i samsvar med handlingsregelen. Konsekvensene av dette er at det skal planlegges for innstramminger i størrelsesorden 4 % i 2011 i alle statlige etater og virksomheter. Det er grunn til å tro at innstrammingen også vil få konsekvenser for kommunenes økonomiske rammer fremover.

Frem til de økonomiske rammene for kommunesektoren de nærmeste årene fremlegges i mai, (Kommuneproposisjonen) bør kommunen så langt det er mulig unngå å pådra seg nye utgifter. I årene fremover er det i økonomiplanen lagt opp til betydelige investeringer og driftsutvidelser fra 2011 og utover. Disse vil måtte vurderes på nytt når kommunestyret behandler mål og rammesak i juni og reviderer økonomiplanen til høsten.

Behov for innstramminger

Ovenstående gjennomgang viser at kommunen sannsynligvis vil få svikt i frie inntekter i år på i størrelsesorden 6 – 7 mill kr fordi inntektsanslaget er for høyt. Ved inngangen til 2010 ligger dessuten driftsutgiftsnivået innenfor noen av omsorgsvirksomhetene høyere enn budsjettet. Hvis en ikke derfor raskt lykkes med å bringe utgiftene ned, vil dette følgelig gi overskridelser i samme størrelsesorden på årets budsjett. Selv om det er iverksatt tiltak for bringe kostnadsnivå i samsvar med budsjett, tar det erfaringsmessig noe tid hvis en må omlegge turnuser og justere ned personalbruken.

For øvrig viser gjennomgangen at det på nåværende tidspunkt ikke har inntrådt andre forutsetningsendringer som rokker det økonomiske opplegget kommunestyret har vedtatt for 2010. Imidlertid er det tidlig i budsjettåret, og nye økonomiske utfordringer kan oppstå fremover. Både inntekts- og utgiftsbudsjetteringen er, i noen grad, basert på anslag og er følgelig forbundet med en viss usikkerhet. Det er avsatt lite reserver i budsjettet til å møte eventuell inntektsvikt/ uforutsette utgifter.

Det er rådmannens vurdering at identifiserte nye utfordringer på årets budsjett, sett sammen med regjeringens tydelige signaler om strammere økonomiske rammer for kommunene fra 2011, tilsier at kommunestyret allerede nå bør foreta innstramminger på årets budsjett i størrelsesorden 10 - 12 mill kr.

Beredskapsplan

Det foreslås etablert en økonomisk beredskapsplan hvor alle virksomheter pålegges å utarbeide en økonomisk beredskapsplan med 2 % nettovirkning på tildelte rammer for 2010. Innsparingene bør så vidt mulig gjennomføres ved tiltak som kan videreføres i kommende år. Rådmannen antar at bemanningsreduksjoner vil stå sentralt. Nedbemanning tar imidlertid tid da de forutsetter vakanser. Andre utgiftsreduksjoner er derfor aktuelle for å oppnå rask effekt. En innstramning med 2 % nettovirkning på vedtatt budsjett gir beregningsmessig en kostnadsreduksjon på ca. 13 mill kr på årsbasis. Imidlertid vil det i enkelte virksomheter være svært krevende å gjennomføre innsparingstiltak med nettoeffekt på 2 % allerede i 2010, uten at det gir tydelige negative effekter for tjenestetilbudet. I flere virksomheter er dessuten store deler av budsjettene bundet til avtaler med eksterne leverandører som ikke på kort sikt lar seg avvikle. Rådmannen bør derfor gis fullmakt til å akseptere lavere innsparingsbeløp i 2010, forutsatt at det utarbeides planer som sannsynliggjør at 2 % rammereduksjon på de deler av budsjettene som er styrbare. Rådmannen bør dessuten kunne akseptere lavere nivå på innsparingstiltakene i virksomheter hvis disse gir åpenbare negative virkninger for tjenestetilbudet.

Gjennom det skisserte opplegget, kombinert med å holde nye og ledige stillinger vakante over noe tid hvor dette er mulig, antar rådmannen at det vil være mulig å innspare et beløp i nevnte størrelsesorden.

Gjennomgående er driftsbudsjettene allerede meget nøkterne. Når økonomisk beredskapsplan foreslås benyttet, så er det uttrykk for at dersom den økonomiske utviklingen utover i budsjettåret blir bedre enn det nå ligger an til, så kan det bli aktuelt å tilbakeføre innsparingene helt eller delvis senere i budsjettåret. Rådmannen ser for seg at det regelmessig blir rapportert til administrasjonsutvalg og formannskap på effekten av de foreslåtte tiltakene, og til kommunestyret gjennom tertialrapportene.

Det fremmes ikke forslag om å innarbeide endringer i tallbudsjettet i denne omgang. Nødvendige budsjettendringer vil rådmannen fremme forslag om senere i budsjettåret når en har bedre oversikt over hvordan inntektsutviklingen faktisk blir, og innsparingseffekten av foreslåtte tiltak blir konkretisert.

Harald Toft
Rådmann

Anne Holten
Seksjonsleder

OPPEGÅRD KOMMUNE SAKSPAPIR

	Dato: 27.01.2010	
Utvalg	Møtedato	Saknr
Administrasjonsutvalget	02.02.2010	3/10
Sbh: Kristin Holler	Ark:	10/178-1

Sak 3/10

B-REFERATER

1. Notat fra rådmannen til leder av administrasjonsutvalget datert 15.01.2010 vedr. Rapport fra helseundersøkelsen 2009 (saknr. 09/2016-2)
2. Brev fra Arbeidstilsynet til Bjørkås sykehjem vedr. Tilsynsrapport